

Asia: VN/21868/2022

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi laeiksi alueellisen opintolainahyvityksen kokeilusta sekä tuloverolain 92 §:n väliaikaisesta muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

1. Lausunnonantajan näkemykset esityksen tavoitteista ja vaikutuksista

Akava kiittää mahdollisuudesta lausua luonnoksesta hallituksen esitykseksi laeiksi alueellisen opintolainahyvityksen kokeilusta sekä tuloverolain 92 §:n väliaikaisesta muuttamisesta. Esityksen tavoite on kannatettava siitä näkökulmasta, että osaavan työvoiman saatavuus on turvattava eri puolilla Suomea. Akava ei kuitenkaan kannata alueellisen opintolainahyvityksen kokeilua. Esitykseen liittyy ongelmia ja on todennäköistä, että se ei täytä sille asetettuja tavoitteita.

Opintolainahyvitys ei ole Akavan mielestä oikea työkalu vaikuttaa korkeakoulutettujen asuin- ja työskentelypaikkakunnan valintaan. Opintolaina on olennainen osa opiskelijoiden toimeentuloa ja opintolainahyvityksen roolin tulee nähdäksemme jatkossakin olla tavoiteajassa valmistumiseen kannustamisessa. Nyt esitetty kokeilu asettaa vastavalmistuneet perusteettomasti eriarvoiseen asemaan asuinpaikan perusteella.

2. Lausunnonantajan näkemykset lakiehdotuksista ja säännöskohtaisista perusteluista

Alueellista opintolainahyvitystä on perusteltu muun muassa Norjan vastaavanlaisen mallin hyvillä kokemuksilla. Nyt esitetyllä mallilla ei kuitenkaan ole todennäköisesti saatavissa samoja hyötyjä, sillä hyvityksen saamisen ehdot eivät ole riittävän kannustavat, eivätkä ne ohjaa työn perässä muuttamiseen. Hallituksen esitysluonnoksessa ei esimerkiksi ole asetettu ehdoksi kokeilukuntien alueella työskentelemistä, vaan myös etätöiden tekeminen muualle riittää, kunhan asuinpaikaksi ilmoitetaan jokin kokeilukunnista. Kun kokeilulle asetetaan tavoitteeksi osaavan työvoiman saatavuuden turvaaminen, pitäisi työskentelyehdon olla mallissa mukana.

Hyvityksen myöntämistä tulee Akavan näkökulmasta myös porrastaa ajallisesti. On hyvä, että porrastus on esityksessä huomioitu, eikä maksimihyvitystä saa automaattisesti kerralla. Ajallisen

porrastamisen lisäksi tulee myös varmistua siitä, että henkilöt todella asuvat ilmoittamassaan kunnassa.

Akava pitää hyvänä, että esitysluonnoksessa kokeilulle on määrätty tehtäväksi sekä seuranta että arviointi. Vaikutukset pitää arvioida tarkasti ja pyrkiä erottelemaan sekä kriittisesti arvioimaan kokeilun seurauksena myönnettyjen hyvitysten suhdetta korkeakoulutettujen muuttoinnokkuuteen sekä hyvityksen saaneiden työllistymistä kokeilun aikana.

3. Lausunnonantajan yleiskommentit esityksestä

Tulevaisuuden kannalta Akava pitää tärkeänä, ettei opiskelijoiden etuus- ja lainajärjestelmää pirstota enempää, eikä toimeentulon turvaamiseen tarkoitettuja työkaluja käytetä aluepolitiikan tekemiseen. Akava kannattaa lainahyvitysjärjestelmän kehittämistä ja laajentamista sikäli, kun sen voidaan osoittaa vaikuttavan myönteisesti koulutuksen läpäisyyn ja valmistumisaikoihin. Alueellinen opintolainahyvitys ei näitä tavoitteita todennäköisesti edistä.

Venäläinen Emmi
Akava ry